

คู่มือการปฏิบัติงาน
การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์
<http://www.nasee.go.th>

องค์การบริหารส่วนตำบลนาสี
ตำบลนาสี อำเภอสุพรรณคูหา
จังหวัดหนองบัวลำภู

คำนำ

ด้วยประกาศองค์การบริหารส่วนตำบลนาสีเรื่อง การประกาศใช้ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลนาสี เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาสี ได้มีมติให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลนาสี เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ในการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาสี สมัยวิสามัญ สมัยที่ ๑ ประจำปี พ.ศ.๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๓ และนายอำเภอสุวรรณคูหา ได้พิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๗๑ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๓

องค์การบริหารส่วนตำบลนาสี จึงได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และเพื่อประโยชน์ในการรักษาภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน และเพื่อป้องกันอันตรายจากเชื้อโรคที่เกิดจากสัตว์ โดยพิจารณาเห็นว่าสัตว์เลี้ยงทุกชนิดที่คนเรานำมาเลี้ยงในสถานที่หรือแบบปล่อย อาจมีปัญหาต่อผู้เลี้ยง ชุมชนและสิ่งแวดล้อมได้

กองสวัสดิการสังคม
องค์การบริหารส่วนตำบลนาสี

บทนำ

“การเลี้ยงสัตว์” หมายความว่า การเลี้ยงสัตว์ในสถานที่เลี้ยงสัตว์

“การปล่อยสัตว์” หมายความว่า การเลี้ยงสัตว์ในลักษณะที่มีการปล่อยให้อยู่นอกสถานที่เลี้ยงสัตว์รวมทั้งการสละการครอบครองสัตว์

“สถานที่เลี้ยงสัตว์” หมายความว่า คอกสัตว์ กรงสัตว์ ที่ขังสัตว์ หรือสถานที่ในลักษณะอื่นที่ใช้ในการควบคุมสัตว์ที่เลี้ยง

“เจ้าของสัตว์” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเป็นเจ้าของสัตว์นั้นรวมถึงผู้ครอบครองสัตว์นั้นด้วย

“สัตว์ควบคุมพิเศษ” หมายถึง

(๑) สุนัขสายพันธุ์ที่ดุร้าย เช่น ร็อตไวเลอร์ อเมริกัน พิตบูลเทอเรีย อัลเซเชียน (เยอรมันเชพเพิร์ด) บ็อกเซอร์ ไชบีเรียนฮัสกีโกลาสกัน มารามิวทโดเบอร์แมน มิเนเจอร์พินช์เซอร์ เซาเซา บางแก้วหรือสายพันธุ์ที่ใกล้เคียงกันกับที่กล่าวมาทั้งหมดหรือลูกผสมสายพันธุ์ดังกล่าว

(๒) สัตว์ที่มีประวัติทำร้ายคนหรือพยายามทำร้ายคน โดยมีหลักฐานการแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ

(๓) สัตว์ที่มีพฤติกรรมไล่ล่าทำร้ายคนหรือสัตว์ โดยปราศจากการยั่วยุ

(๔) สัตว์ที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นประกาศกำหนด

หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข(ถ้ามี) ในการยื่นคำขอและในการพิจารณาอนุญาต

ข้อ ๑ เพื่อประโยชน์ในการรักษาภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อป้องกันอันตรายจากเชื้อโรคที่เกิดจากสัตว์ในพื้นที่จึงให้เขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาเป็นการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ ดังต่อไปนี้

(๑) สุนัข

(๒) แมว

(๓) โค

(๔) กระบือ

(๕) สุกร

(๖) ไก่

(๗) เป็ด

(๘) สัตว์อื่น ๆ

(๙) สัตว์ป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าซึ่งได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจกำหนดประเภทและชนิดสัตว์ที่ต้องควบคุมการเลี้ยงเพิ่มเติม ทั้งนี้ โดยอาจควบคุมการเลี้ยงสัตว์เฉพาะในเขตท้องที่ใดท้องที่หนึ่งหรือเต็มพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อ ๒ เพื่อประโยชน์ในการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ในองค์การบริหารส่วนตำบลนา ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกประกาศกำหนดเขตพื้นที่เลี้ยงสัตว์หรือปล่อยสัตว์ที่ต้องควบคุมตามข้อ ๕ โดยให้มีมาตรการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดจำนวน ประเภท และชนิดของสัตว์เลี้ยง

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการทำทะเบียนตามประเภทและชนิดของสัตว์

(๓) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการปล่อยสัตว์

ข้อ ๓ นอกจากการเลี้ยงสัตว์ตามปกติวิธีแล้ว เจ้าของสัตว์ที่มีสัตว์ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีสถานที่เลี้ยงสัตว์ที่มั่นคงแข็งแรงตามความเหมาะสมแก่ประเภทและชนิดของสัตว์โดยมีขนาดเพียงพอแก่การดำรงชีวิตของสัตว์ มีแสงสว่าง และการระบายอากาศที่เพียงพอมีระบบการระบายน้ำ และบำบัดของเสียที่เกิดขึ้นอย่างถูกสุขลักษณะ

(๒) รักษาสถานที่เลี้ยงสัตว์ให้สะอาดอยู่เสมอ ให้ถูกสุขลักษณะ ไม่ปล่อยให้เป็นที่สะสมหมักหมมจนเกิดกลิ่นเหม็นรบกวนผู้ที่อยู่บริเวณใกล้เคียง

(๓) เมื่อสัตว์ตายลงเจ้าของสัตว์จะต้องกำจัดซากสัตว์และมูลสัตว์ให้ถูกสุขลักษณะเพื่อป้องกันมิให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลงหรือสัตว์นำโรค ทั้งนี้ โดยวิธีที่ไม่ก่อเหตุรำคาญจากกลิ่น ควั่นและไม่เป็นเหตุให้เกิดการปนเปื้อนของแหล่งน้ำ

(๔) จัดให้มีการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคในสัตว์เพื่อป้องกันอันตรายจากเชื้อโรคที่เกิดจากสัตว์

(๕) ให้เลี้ยงสัตว์ภายในสถานที่เลี้ยงสัตว์ของตน ไม่ปล่อยให้อยู่นอกสถานที่เลี้ยงโดยปราศจากการควบคุม หากประสงค์จะไปเลี้ยงในสถานที่อื่นต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของสถานที่และต้องควบคุมดูแล กรณีเป็นสัตว์ร้ายจะต้องเลี้ยงในสถานที่หรือกรงที่บุคคลภายนอกเข้าไปไม่ถึงตัวสัตว์ และมีป้ายเตือนให้ระมัดระวังโดยสังเกตได้อย่างชัดเจน

(๖) ไม่เลี้ยงสัตว์ภายในสถานที่ที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนด

(๗) ควบคุมดูแลสัตว์ของตนมิให้ก่ออันตรายหรือรำคาญแก่ผู้อื่นไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

(๘) ปฏิบัติการอื่นใดตามคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุข คำสั่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นรวมทั้งข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่งขององค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อ ๔ กรณีการเลี้ยงสัตว์ซึ่งดำเนินกิจการในลักษณะของฟาร์มเลี้ยงสัตว์ หรือเลี้ยงสัตว์เป็นจำนวนมาก เจ้าของสัตว์ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามข้อ ๗ อย่างเคร่งครัดเพื่อการดูแลสุขภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้เลี้ยงสัตว์และต้องปฏิบัติตามมาตรการเพื่อป้องกันอันตรายจากเชื้อโรค หรือเหตุรำคาญอันเกิดจากการเลี้ยงสัตว์ ดังนี้

(๑) การดูแลสุขภาพและสุขลักษณะของสถานที่เลี้ยงสัตว์ต้องทำารงระบายน้ำรับน้ำโสโครกไปให้พ้นจากที่นั้นโดยสะดวกและเหมาะสม

(๒) การระบายน้ำเสียต้องไม่ให้เป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้ใช้แหล่งน้ำสาธารณะ

(๓) ต้องจัดให้มีระบบกักเก็บหรือบำบัดน้ำเสียให้เหมาะสม ทั้งนี้ ต้องไม่ทำให้เกิดกลิ่นเหม็นจนสร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อยู่อาศัยข้างเคียง

(๔) ต้องทำความสะอาดคาวคางสถานที่เลี้ยงสัตว์ให้อยู่ในภาวะอันดีเสมอ

(๕) ต้องรักษาสถานที่อย่าให้เป็นที่เพาะพันธุ์แมลงวัน แมลงสาบ ยุง หรือสัตว์นำโรคอื่น ๆ และต้องเก็บวัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ในการเลี้ยงสัตว์ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเสมอ

(๖) ต้องมีที่รองรับมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลให้ถูกสุขลักษณะจำนวนเพียงพอ

ข้อ ๕ หลังจากที่มีข้อบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้ ผู้ใดประสงค์จะเลี้ยงสัตว์ตามข้อ ๘ ต้องได้รับความยินยอมจากการประชุมประชาคมหมู่บ้าน และได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นการอนุญาตตามวรรคหนึ่งนั้นต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่าสถานที่เลี้ยงสัตว์นั้นเป็นบริเวณที่โปร่งอากาศถ่ายเทสะดวกมีต้นไม้ให้ร่มเงาพอสมควร ตั้งอยู่ห่างจากแหล่งชุมชน ศาสนสถาน โบราณสถาน สถาบันการศึกษา โรงพยาบาล หรือสถานที่ของราชการอื่น ๆ ในระยะที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และไม่ก่อเหตุรำคาญต่อชุมชนโดยต้องมีระยะห่างจากสถานที่ดังกล่าวและแหล่งน้ำสาธารณะในระยะ ดังต่อไปนี้

(๑) สำหรับสถานประกอบการเลี้ยงสัตว์น้อยกว่า ๕๐ ตัว ต้องมีระยะห่างในระยะที่ไม่ก่อให้เกิดความรำคาญต่อชุมชนใกล้เคียง

(๒) สำหรับสถานประกอบกิจการเลี้ยงสัตว์ตั้งแต่ ๕๐ - ๕๐๐ ตัว ต้องมีระยะห่างไม่น้อยกว่า ๕๐๐ เมตร

(๓) สำหรับสถานประกอบกิจการเลี้ยงสัตว์กว่า ๕๐ - ๑,๐๐๐ ตัว ต้องมีระยะห่างไม่น้อยกว่า ๑ กิโลเมตร

(๔) สำหรับสถานประกอบกิจการเลี้ยงสัตว์กว่า ๑,๐๐๐ ตัวขึ้นไป ต้องมีระยะห่างไม่น้อยกว่า ๒ กิโลเมตร

ผู้ขออนุญาตดังกล่าวให้ยื่นคำร้องต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามแบบและเงื่อนไขที่กำหนด พร้อมด้วยหลักฐานดังต่อไปนี้อย่างละ ๑ ชุด

(๑) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน

(๒) สำเนาทะเบียนบ้าน

(๓) หนังสือแสดงความเป็นเจ้าของที่ดิน

(๔) เอกสารหรือหลักฐานอื่นที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นเห็นสมควรเรียกเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณา

ข้อ ๖ ในกรณีที่มีเหตุควรสงสัยว่าสัตว์เลี้ยงนั้นเป็นโรคอันอาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพของบุคคลทั่วไปให้เจ้าของสัตว์ แยก กักกันสัตว์นั้นไว้ต่างหาก และแจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือเจ้าพนักงานสาธารณสุขทราบ รวมถึงต้องแจ้งให้สัตวแพทย์ของหน่วยงานราชการทราบ และต้องปฏิบัติตามคำแนะนำโดยเคร่งครัด

ข้อ ๗ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจกำหนดการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ หรือห้ามเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ เฉพาะเขตควบคุมการปล่อยสัตว์ เฉพาะในเขตท้องที่ใดท้องที่หนึ่ง หรือเต็มพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนายกเว้นการปล่อยสัตว์เพื่อการกุศลตามประเพณี

ข้อ ๘ เจ้าของสัตว์จะต้องควบคุมดูแลสัตว์และสถานที่เลี้ยงสัตว์ของตนมิให้ก่อเหตุรำคาญแก่ผู้อื่น

ข้อ ๙ หากเจ้าของสัตว์ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ กฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือข้อบัญญัตินี้หรือคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นที่กำหนดไว้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์หรือปล่อยสัตว์ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นที่มีอำนาจสั่งให้เจ้าของสัตว์แก้ไขหรือปรับปรุงให้ถูกต้องได้ และถ้าเจ้าของสัตว์ไม่แก้ไขหรือถ้าการเลี้ยงสัตว์ หรือปล่อยสัตว์นั้นจะก่อให้เกิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพของประชาชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะสั่งให้ผู้นั้นหยุดเลี้ยงสัตว์ทันทีเป็นการชั่วคราว จนกว่าจะเป็นที่พอใจแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าปราศจากอันตรายแล้วก็ได้คำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ให้กำหนดระยะเวลาที่จะต้องปฏิบัติตามคำสั่งไว้ตามสมควร

ข้อ ๑๐ กรณีการเลี้ยงสัตว์ในสถานที่ของเอกชนหรือทางสาธารณะ ก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญต่อผู้อื่น ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของสัตว์หรือผู้ครอบครองสถานที่เลี้ยงสัตว์ระงับเหตุรำคาญภายในเวลาอันควร และถ้าเห็นสมควรจะให้กระทำโดยวิธีใดเพื่อระงับเหตุรำคาญนั้นหรือสมควรกำหนดวิธีการเพื่อป้องกันมิให้มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นอีกในอนาคตให้ระงับไว้ในคำสั่งนั้น

ข้อ ๑๑ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และข้อบัญญัตินี้ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและเจ้าพนักงานสาธารณสุขมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือแจ้งข้อเท็จจริง หรือทำคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือให้ส่งเอกสารหลักฐานใดเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(๒) เข้าไปในอาคารหรือสถานที่ใด ๆ ในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการเพื่อตรวจสอบ หรือควบคุมเพื่อให้เป็นไปตามข้อบัญญัตินี้หรือตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ในการนี้ให้มีอำนาจสอบถามข้อเท็จจริงหรือเรียกหนังสือหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากเจ้าของเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้น

(๓) แนะนำให้เจ้าของสัตว์ปฏิบัติให้ถูกต้องตามข้อบัญญัติหรือตามพระราชบัญญัติผู้ได้ใบอนุญาตหรือหนังสือรับรองการแจ้งปฏิบัติให้ถูกต้องตามเงื่อนไขในใบอนุญาตหรือหนังสือรับรองการแจ้งหรือตามข้อบัญญัตินี้

(๔) ยึดหรืออายัดสิ่งของใด ๑ ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพประชาชน เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีหรือเพื่อนำไปทำลายในกรณีจำเป็น

(๕) เก็บหรือนำสินค้าหรือสิ่งของใด ๆ ที่สงสัยว่าไม่ถูกสุขลักษณะ หรืออาจก่อให้เกิดเหตุรำคาญจากอาคารหรือสถานที่ใด ๆ เป็นปริมาณพอสมควรเพื่อเป็นตัวอย่างในการตรวจสอบได้โดยไม่ต้องใช้ราคา ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่งในเขตอำนาจขององค์การบริหารส่วนตำบลนาสี ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือทุกเรื่องก็ได้

ข้อ ๑๒ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัตินี้ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจปรับได้ตามอัตราที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นพิจารณาเห็นสมควร ทั้งนี้ ต้องไม่เกินค่าปรับตามที่พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดไว้

ข้อ ๑๓ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลนาสี มีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติและให้มีอำนาจออกระเบียบข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่ง เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามข้อบัญญัตินี้